

andrej šprah

FILM NA SLOVENSKEM NE POTREBUJE SOVRAŽNIKOV!

Dejstvo je, da mu že "prijateljska pomoč" ne prinaša nič dobrega. Govorimo seveda o Filmu z veliko začetnico. O Filmu, ki ni, noče in ne more biti odvisen le od kriterijev kapitala in studijskih sistemov, vezanih na pojmovanje filma kot zgolj enega izmed členov v nepregledni verigi industrije za zabavo in sredstva za polnjenje blagajn, temveč v odvisnosti do lastne zgodovine in znotraj lastnih proizvodnih razmerij s svojimi izraznimi sredstvi išče možnosti realizacije tistih ustvarjalnih impulzov, ki jih najširše opredeljujemo kot umetniška hotenja.

Idejno vodilo in temeljna vzpodbuda pričujočega odziva na stanje stvari v slovenskem kinematografskem prostoru je kritična situacija na domači filmski sceni v vseh njenih ključnih segmentih; tako na področju reproduktivne kinematografije (distribucija in prikazovanje), v sferi publicistike (knjižne, revijalne, časopisne, pa tudi novo-medijske izdaje in objave), kot tudi v produkcijski mreži (v času, ko slovenski film žanje komaj slutene uspehe na svetovnem kinematografskem zemljevidu, je doma vse manj sredstev za njegov razmah). V mislih imamo stanje, ki smo mu v vse intenzivnejšem stopnjevanju priča v zadnjem času, ko nas vedno znova presenečajo nezaslišane "poenostavitve" kriterijev vrednotenja oz. razvrednotenja filma. Gre za krizno situacijo, ko postaja vse vse-eno, ko je edino merilo kvalitete postalo število prodanih vstopnic in ko se razni filmski "strokovnjaki" odločno opredeljujejo proti kriterijem "relevantnega" vrednotenja in se zavzemajo za ustoličenje principa kupoprodajnih razmerij kot vsesplošnega merila vseh segmentov kinematografije. In morda še bolj zastrašujoče kot dejstvo, da takšni šarlatani dobivajo mesto izjavljanja tudi v publikacijah, ki imajo "uredniško politiko", in ne zgolj v lastnih samofinancerskih piarovskih skropucalnih, je dejstvo, da na takšne dogodke skoraj nihče javno ne reagira. Seveda se zavedamo, da gre v pričujoči situaciji za "privatni sektor", ki lahko s svojim kapitalom počne, kar hoče, vendar pa je splošno spregledano dejstvo, da "privatniki" delujejo v javnem prostoru in da je prav ta prostor tisti, ki bi moral s potrebnimi reakcijami argumentirano razvrednotiti banalno situacijo, ki se uravnava po komaj verjetnem principu, da trikrat povedana laž brez demantija postane resnica.

Uravnilovka kriterijev, ki kot edino vrednoto izpostavljajo uspešnost, v tistem segmentu, ki ga je mogoče pragmatično "ovrednotiti" s številkami, s katerim se meri tako "umetniška" kot komercialna "prodornost" posameznega celuloidnega izdelka, je tragični davek, ki ga slovenski – morda niti ne tako nič krivi, kot bi se zdelo na prvi pogled – gledalec plačuje korporativnemu kapitalizmu in slepemu zaupanju v

"pravičništvo" tržnega gospodarstva. V času, ko se velik del kritikov in novinarjev kulturnih redakcij "nekomercialnih" časnikov in časopisov spreminja v piarovske oficirje za zvezo med različnimi ravni industrije za zabavo, korporacijski piarovci pa prevzemajo vlogo kritikov, ideologov in "strokovnjakov" za kinematografijo, je napočil skrajni čas za odločen odziv. In brez dvoma so strani revije *Ekran* pravišnje mesto za takšno dejanje.

Zato naj bi pričujoča reakcija predstavljala neposreden, s strokovno, teoretsko ter osebnostno integriteto podkrepljen apel zainteresirani javnosti in, nenazadnje, vsej filmski srenji k "streznjenju" in ponovnemu ovrednotenju dejanskega stanja stvari. Prepričan sem namreč, da je pri nas – za nas – napočil skrajni čas, ko je poziv k borbi za filmsko umetnost – ne glede na njeno tehnološko pojavno obliko – več kot nujno dejanje upora proti mastodontom ameroцентриčnega imperija zabave in njihovim tukajšnjim prisklednikom. Ter seveda tistim, ki jim zdrahe na teritoriju kinematografije predstavljajo nekakšen alibi za njihovo pritlehno poigravanje z medijskim prostorom. Mislim, da se je potrebno pridružiti vsem tistim, ki si prizadevajo, da bi se v podalpsko zatohlost vrnil Film (kajti levji delež naslovov v slovenski distribucijski mreži ter v lovkah največjega prikazovalnega monopolista, Ljubljanskih kinematografov, si lahko zgolj zaradi tehničnih karakteristik uzurpira ta naziv) in da bi se znova vzpostavili mehanizmi opredeljevanja ustvarjalnih ravni; da bi se izoblikovali kriteriji, s katerimi bi bilo mogoče ponovno kreniti na pot relevantnega (o)vrednotenja in (raz)ločevanja. Posebna – slavnostna – številka naj bi poleg vsebinskega pokrivanja preteklosti in programske vizije za boljše filmsko bodočnost predstavljala tudi vsesplošno akcijo uredništva za popularizacijo *Ekрана* v slovenskem medijskem prostoru, zato naj bi bila "odgovornost" prispevkov še poudarjeno deklarativna. Tako se pričujoča številka ob 40-letnici obstoja edine "prave" filmske revije pri nas, ki je uspešno prebrodila marsikatero krizno obdobje in suvereno "odbila" premnogi populistični napad, iz več razlogov kaže kot nekakšen samoumevni prostor za zagovor filmski umetnosti ter za kritično ovrednotenje stanja stvari v situaciji, ko se vse močnejši ustvarjalni naboj slovenskih filmarjev sooča z vse bolj ravnodušnim – če ne celo odkrito sovražnim – odzivom s strani "strokovne" javnosti. Pričujoča številka naj bi tako predstavljala neposreden obračun z vsemi tistimi segmenti na Slovenskem, ki so jim gibljive podobe zgolj sredstvo za bogatenje in lastno promocijo, pa tudi s tistimi "strokovnjaki", ki s svojo "profesionalno" nezainteresiranostjo ali celo neznanjem predstavljajo gibalo ključnega "vrednostnega" nesporazuma v sami dejanskosti tistega, kar so po svoji poklicni dolžnosti dolžni relevantno ovrednotiti in predstaviti. Naša akcija naj torej ne bi pomenila zgolj ovrednotenja, kritike in izpostavitve vizije za v prihodnje, temveč naj bi predstavljala tudi nekakšen odločen manifest ekranovcev in zainteresirane cinefilske javnosti ZA Film. •

Za nove čase – s Filmom naprej!